

На светските дипломати им е јасно дека независноста на Косово ќе биде голем удар за Србија. Затоа се притиска со апсењето на Караџиќ и на Младиќ за да се намалат лошите резултати, кои би произлегле од преговорите за статусот во поглед на позицијата на Белград. Паралелно со подготовките за давање условна независност на Косово, се прави и план за редефинирање на односите во Босна и Херцеговина за да не дојде до домино ефект во регионот. Изговорите од типот - предајте го Младиќ или Караџиќ, па ќе имате полза во преговорите за статусот, се измама. Евентуалното појавување на двајцата обвинети во Хашкиот суд нема да значи дека Србија ќе го зачува Косово, туку напро-

тив би се реализирал друг план кој би се применил врз моментните состојби во Босна. За Република Српска е направен план со кој таа треба да згасне. Појавувањето на Караџиќ и на Младиќ во Хаг и докажувањето на нивната вина за воени злосторства, ќе претставува појдовна основа за укинување на српскиот ентитет во Босна. Западот нема да толерира создавање република врз основа на воени злосторства. Таквиот план многумина го осуетија по смртта на Слободан Милошевиќ во Шевенинген. Европа и САД се подготвуваат за создавање единствена и унитарна Босна и Херцеговина без ентитети. Паралелно со тоа се размислува и за цената која ќе треба да ѝ се исплати на Србија за големите територијални

Приштина. Своевремено овој договор е постигнат меѓу претставници на НАТО и на поранешната ОВК, а денес претставници на демократски избраната власт во Приштина.

СЛАТКО И НЕИСКОРИСТЕНО ПАРЧЕ ЗЕМЈА

Како и да е, катастрофалната економска состојба денес е многу поважен проблем отколку политичката битка за независност, иако ѝ се дава примарно значење. Денес Косово е пред банкрот. Покраината извезува готови пари и увезува стоки од регионот. Моментниот надворешно трговски дефицит на косовското стопанство изнесува една милијарда

КОСОВО - ПОЛИГОН ЗА НОВИ АКЦИИ НИЗ СВЕТОТ

Појавувањето на Караџиќ и на Младиќ во Хаг и докажувањето на нивната вина за воени злосторства, ќе претставува појдовна основа за укинување на српскиот ентитет во Босна. Западот нема да толерира создавање република врз основа на воени злосторства. Катастрофалната економска состојба во Покраината сега е многу поважен проблем отколку политичката битка за независност, иако ѝ се дава примарно значење. Денес Косово е пред банкрот. Покраината извезува готови пари и увезува стоки од регионот. Сепак, Косово и не е така сиромашно како што ние на овие балкански простори претпоставуваме. Никој залудно не доаѓа во регионот доколку нема свој интерес. Во продолжението за преговорите за Косово српската страна ќе биде соочена со најмалку шест стапици.

■ Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

загуби. Секако, на прв план ќе биде Косово. Република Српска би имала второстепено значење и одлуката за нејзино укинување ќе зависи од реакциите не само на босанските Срби, туку и на самата држава Србија. Забрзаните подготовки за донесувањето на конечниот статус на косовскиот протекторат на дел од меѓународната заедница одат паралелно и со плановите на САД за изградба на уште една голема воена база на Косово. Според анализите и проценките, таа треба да биде најголемата на светот. Добро информирани разузнавачки кругови соопштуваат дека Вашингтон има конкретен проект за изградба на огромна база, независна од Бондстил, но за тоа се чека прво Косово да стане држава. На Косово, на новата локација ќе треба да бидат преселени најголемите НАТО бази во Европа, кои сега се наоѓаат во Германија и во Италија. Тоа многумина ќе го поврзат и со проектот за протерување на албанското и на српското население од Косово од местата каде што ќе треба да биде изградена новата американска воена база, бидејќи ќе нема доволно место за нормален живот. Истовремено, барем според зацртаниот план на Пентагон, воздухопловната база Авијано од Италија, ќе треба да биде преселена на аеродромот Слатина, во близина на

долари. Увозот во 2005 година изнесувал 1,2 милијарди долари, а извозот само 45 милиони и тоа само во Албанија. Фабриците во Косово практично не работат. До 1990 година имаше 16 од 18 рудници за олово и цинк во Србија. Веќе ниту еден не работи, само комбинатот "Трепча" во Косовска Митровица, кој има обрт од околу 15 милиони долари и 1.200 вработени. Сепак, Косово и не е така сиромашно како што ние на овие балкански простори претпоставуваме. Никој залудно не доаѓа во регионот доколку нема свој интерес. Минералните резерви на Косово Светска банка ги проценила на 13,5 милијарди евра. Резервите на лигнит се проценети на 8,3 милијарди евра. Експлоатацијата на рудните богатства би донела нови 35.000 работни места и значајни приходи во косовскиот буџет. Меѓутоа, Косово нема пристап до меѓународните финансиски институции, кои даваат кредити само на суверени држави. Во 2002 година Србија се обврза да го исплати надворешниот долг на Косово во износ од 1,16 милијарди долари. Таа досега раздолжила 130,65 милиони долари. Долгот претставува околу 8 проценти од вкупниот долг на Србија.

ШЕСТ СТАПИЦИ ЗА СРПСКАТА СТРАНА

Професорот по политички науки на Националниот универзитет за прашања на одбраната и стручњак за Балканот,

Населението во многубројни спорни региони, ги трие рацете од евентуалната независност на Косово. Правилото - ако може таму, зошто не и ваму, некој ќе сака вешто да го примени. Само како пример, тензиите меѓу Романците и Унгарците во Трансилванија се секогаш на површина. Независноста на Косово би можела да биде прифатлива во замена за гарантирање на правата на малцинствата и откажување од создавањето "големо Косово" или "голема Албанија". Со ваквите одлуки се задоволуваат албанските барања, се избегнува конфликт меѓу НАТО и косовските Албанци и се гарантира регионална сигурност. Дали евентуалниот косовски преседан, доколку дојде до него, ќе ги повлече и другите по ист пат, ќе зависи од волјата на големите сили, а не од правната логика бидејќи демократската волја на граѓаните на Балканот, по којзнае кој пат влегува во судир со интересите на светските сили.

АКО ТАМУ МОЖЕ НЕЗАВИСНО КОСОВО, МОЖЕ И ВАМУ НЕЗАВИСНОСТ ЗА ДРУГИ

Стивен Маер оценува дека српската страна во продолжението за преговорите за Косово ќе биде соочена со најмалку шест стапици. Првата е тоа што преговорите за децентрализација се во функција на активностите, кои водат кон крајната цел, независност на Покраината. Втората стапица е проблемот на нефлексибилноста на меѓународната заедница, Контакт групата и особено САД кои не се подготвени да ги променат постојните гледишта, па веќе имаат заземено цврст став на кој треба да се влијае. Третата стапица е тезата дека пофлексибилниот став на Србија за Косово би придонел за нејзино побрзо зачленување во ЕУ и воопшто ќе ја забрза нејзината интеграција во западните структури, што нема да се случи. Четвртата, мошне важна работа е дека српската страна мора да биде внимателна во поглед на формулациите, кои ги користи во официјалните соопшенија за да не се донесе себеси во корсокак. На пример, во последно време се истакнува само дека Белград е против независност на тој дел од српската територија, а воопшто не се зборува за концептот кој го нуди - широка автономија и што тој подразбира. Петтата работа е неспособноста на српската страна да ги придобие и да ги ангажира сојузничките земји по тоа прашање, како што се, Кина и Русија. Шестата стапица е

наводната брза потреба од решавање на конечниот статус на Косово до крајот на оваа година. Временскиот рок е вештачки исфорсиран, бидејќи за тоа нема реална потреба, па оттука уште од стартот албанската страна е со огромна предност пред српската. Во дел од меѓународната заедница, особено кај Американците, постои желба Србите да бидат казнети поради улогата во војните на просторите на поранешна Југославија. Маер вели дека Западот не се заситил само со смртта на Слободан Милошевиќ, па сега по неговиот погреб сака да ја погребва и Србија.

КОЈ ПОСАКУВА НЕЗАВИСНОСТ НА КОСОВО?

Косовскиот модел (доколку се добие независност) ќе биде отскочна штица за неколку други региони во светот да се направи истото. Иако меѓународната заедница буквално ветува дека тоа нема да претставува домино ефект кај другите малцинства, сепак не е така. Населението во многубројни спорни региони, ги трие рацете од евентуалната независност на Косово. Правилото - ако може таму, зошто не и ваму, некој ќе сака вешто да го примени. Само како пример, тензиите меѓу Романците и Унгарците во Трансилванија се секогаш на

површина, но се зголемија откако Националниот совет на Шеклерите, кој ги застапува Унгарците, го обелодени барањето за автономен регион. Корнелиу Вадим Тудор, водач на ултранационалистичката Голема романска партија, се закани дека ќе предводи 100.000 симпатизери во Трансилванија, за да протестираат против антироманските акции. Инаку, Шеклер е другото име за источно трансилванските Унгарци. Иако се посебна етничка група, унгарските кралеви кои владееле со Трансилванија сè до крајот на Првата светска војна, околу 1200 година ги повикале за да ги чуваат нејзините источни граници. Во наредните векови тие го впуштиле во погон за да издејствуваат автономија на областа. Повеќето Романци не покажуваат знаци на подготвеност да го променат тоа или да направат отстапка за унгарската желба за автономија. Војната во Косово и сè поизгледната независност на Косово ги покренала стравувањата во Романија од сличен конфликт во Трансилванија, иако демографската слика таму е сосема поинаква. Мнозинството во Трансилванија е романско, со повеќе од 6 милиони Романци наспроти само 1,4 милиони Унгарци. По интервенцијата на НАТО во 1999 година за Косово нема враќање во Југославија и се залагаат за опцијата "условна независност", која претходно ја формулираше францускиот експерт Жак Рупник. Според тој предлог, независноста на Косово би можела да биде прифатлива во замена за гарантирање на правата на малцинствата и откажување од создавањето "големо Косово" или "голема Албанија". Со ваквите одлуки се задоволуваат албанските барања, се избегнува конфликт меѓу НАТО и косовските Албанци и се гарантира регионална сигурност. Дали евентуалниот косовски преседан, доколку дојде до него, ќе ги повлече и другите по ист пат, ќе зависи од волјата на големите сили, а не од правната логика бидејќи демократската волја на граѓаните на Балканот, по којзнае кој пат влегува во судир со интересите на светските сили. Тоа е одамна познато непишано правило. Најверојатно сегашниот протекторат на Косово ќе трае сè додека Балканот не дојде повторно на врвот на американскиот дипломатски дневен ред. Најавите дека до крајот на годината мора да се знае конечниот статус можеби ќе паднат во вода ако се имаат предвид плановите за воен напад врз Иран. Тогаш Балканот уште долго ќе остане статус кво регион.